

DR. PAPP TIVADAR

Mekkora dámállománnyal tartható fenn a világhírnév Gyulajban?

Napjainkban az erdészeti ágazat is a változások korát éli. Igaz ez a hagyományosnak mondott erdőgazdaságok, de különösen igaz a volt erdő- és vadgazdaságok esetében. Végre eljött az ideje, hogy szakmánk bizonyítson felkészültség, tenni akarás tekintetében. Nem kisebb a tét, mint a védekező pozícióból előrelépni és igazolni, hogy nem az erdészről kell az erdőt megóvni, hogy igazi tulajdonosi joggal felruházott kezelőként képes az erdő és vadgazdálkodás egyensúlyát megteremteni. Nyílt titok, hogy erdő- és vadgazdaságaink esetében ezt eddig nem mondhattuk el. Tehát a tét nagy, de súlyos az örökség is! E sorok írására az elmúlt évben üzemtervezett gyulaji EVAG tamási erdészetének zárótárgyalása készítettett.

Ugy vélem, nem érdektelen ezt a formájában is teljesen új (diaképekkel illusztrált, az erdészet szinte valamennyi területét átfogó) tárgyalást a szakmai nyilvánosság elé tárni. Főként azért sem, mert egy olyan 9049,3 ha területű 1757038 m³ élőfakészletű erdészetről van szó, amelynek következő 10 évi gazdálkodása meghatározza a Gyulaji EVAG arculatát is.

Az örökség

	Véghasználat	
	terv	tény
1972–1982 közötti	1116,5 ha	797,6 ha
1982–1991 közötti	1017,0 ha	862,7 ha

Tehát a megtakarítás területben 1972–82 között 318,9 ha, illetve a lejárt üzemterv esetében 154,7 ha, amellyel az erdészet a 25760/1976 MÉM engedély alapján élt. Ez az engedély is deklarálta egyben a vadgazdálkodás elsődlegességét. Az eredménye a 862,7 ha-os 10 évi teljesítést követően az alábbi 30 éves vágásérettségi táblázat, ekkor még a lejárt üzemterv vágásérettségi koraival:

időszak	1991–2000	2001–2010	2011–2020
terület (ha)	1448,0	1517,4	896,3

Ehhez járult az 1991 februárjában becsült 3600 dám, 150–200 szarvas (váltóvadként) és a vaddisznóállomány.

A változás

1991. január 1-től nevében nem, de valójában megszünt az EVAG, amelynek során az erdészet erdőterületeinek elsődleges rendeltetése az új üzemterv adatai alapján a következőképpen módosul:

Rendeltetés	FT	VG	VÉD	ÜD
Lejárt ü.terv (ha)	1263,8	6297,0	193,3	44,1
Új ü.terv (ha)	7129,2	60,8	601,2	35,8

A tervezés

Annyit ér a terv, amennyit szakmai kompromisszumok nélkül meg lehet valósítani. Az állapotfelvételek után a szűkített korosztálytáblázat:

Korosztály	71-80	81-90	91-100	100-	Összes
Mindössz.	568,3	805,3	571,7	156,1	7827,9
KST	51,7	236,0	420,8	47,8	1044,2
KTT	51,8	115,3	42,4	22,9	555,3
CS	359,1	336,0	50,4	73,6	3410,5

Az adatokból, de még inkább a terepi állapotból egyértelműen kitűnik, hogy a tölgyesekkel tartamos gazdálkodást a túltartás, valamint a kedvezőtlen termőhelyi adottságok okozta egészségügyi károsodások miatt nem lehet folytatni. A cseresek a számukra túlságosan is kedvező termőhelyen idős korra fagylécessé váltak. Összegezve: a véghasználati korú állományok 22%-a valamilyen mértékben egészségkárosodott!

A tervezési alapelvek:

— A rendeltetés változásból következően az erdőgazdálkodás elsődlegességének maximális biztosítása.

— Lehetőleg objektív alapon támpontot adni a vadászati ágazat részére, főként a dámállomány szabályozására vonatkozóan.

— Tervszinten biztosítani a szükséges szerkezetátalakításokat a kocsányostölgyesek, illetve a cseresek esetében, természetesen, elegyes állományok kialakításával.

Az említett örökségből eredően kiemelten kellett mérlegelni (a jelenlegi túltartott nagyvadállomány mellett):

— milyen mértékben emelhető a véghasználat, ami elfogyaszt valamit a felhalmozott lehetőségekből, ugyanakkor értéket is ment;

— milyen szerepet szánunk a védelmi rendeltetésű erdőkben szükségszerűen jelentkező fahasználati beavatkozásoknak az emelkedő feladatok tükrében;

— milyen mérvű legyen a szerkezetátalakítás a kocsányostölgyesek, cseresek esetében, mivel célunk visszahelyezni őket a nekik megfelelő termőhelyre?

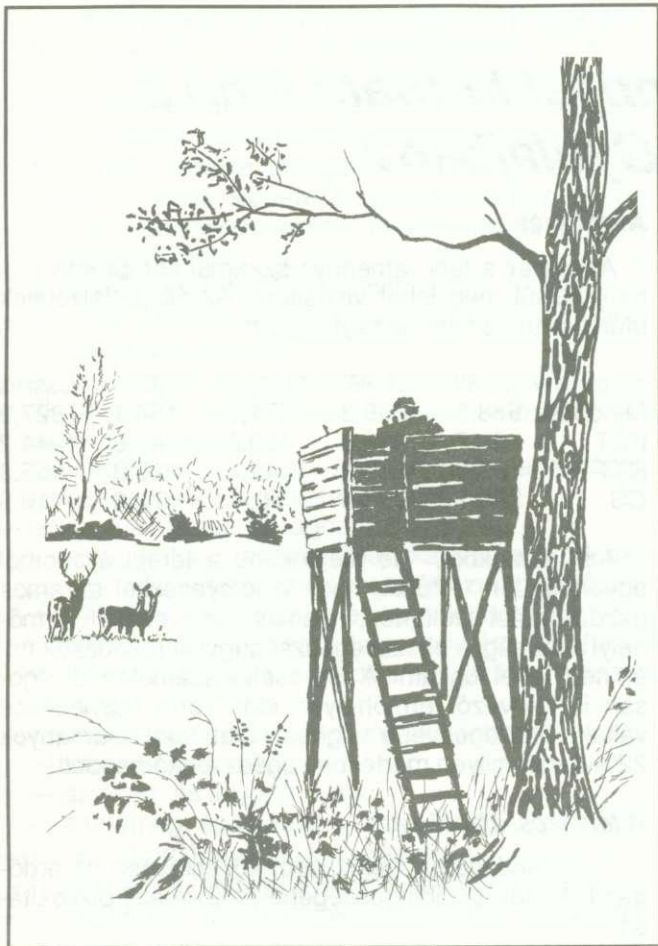
Ami új donsággént felhasználtunk a tervezés során:

— a soproni ERTI (dr. Illyés Benjámín) által tesztelésre és információbővítésre elkészített erdőértékelés (korérték, várható érték, dinamikus érték);

— az üzemterv érvényességi ideje alatti beavatkozások várható gazdasági eredménye információ szinten;

— a pécsi ETI-ben szerkesztett lejtőkategória és lejtőkitetés térkép a termőhelyfeltárások kiegészítésé-

re, illetve az erdőfelújítások állománytípusainak konkrét terepi megvalósításához.

Mérlegeléseink közben a bekerített regölyi (1172,0 ha), valamint gyulaji tömbben (6044,9 ha) vidáman legelészett az 1991. évi apasztást követően 2500–3500 dám, (azaz hektáronként 2 db). Táplálkozásuk eredményeként újra kellett értékelnem eddig is sebezhetőnek vélt ökológiai ismeretanyagom mellett az erdőtársulásokról alkotott képeimet.

A cserje és lágyszárú szint nélküli cseres-tölgyesek, gyertyános-tölgyesek látványa meggyőzött arról, hogy önmagában a 10 éves üzemterv nem jelent gazdálkodási perspektívát. A kialakítandó egyensúly érdekében határozott irányt kell szabni az eddig dédelgetett és ennek eredményeként túltartott dámállomány szabályozásának. Meg kell tenni ezt annak ellenére, hogy évek óta húzódik a vadászati tervezés kérdésében a döntés, amely számomra teljesen érthetetlen. Szakmai alapon döntést kell tudni hozni! A vadállomány szabályozás nem politikai kérdés!

Három kérdésre kell választ adni:

- induló létszám reális felmérése,
- mennyire kívánjuk szabályozni a létszámot,
- hány év alatt kell elérni.

A tervezéshez ugyanis számok kellene. Valójában a legjobb mérce az élőhely, az újulat állapota, ezek

szerepe akkor válik fontossá, amikor már megtörtént a radikális létszámapasztás.

A döntéshez nézzük meg közelebbről az élőhelyet, annak adottságait. A tamási erdészet két — már említett — bekerített tömbjében, részletszinten történő válogatás útján az állománytípusok és életszakaszok függvényében a következő adatok birtokába jutottunk:

A jelenlegi állapot vadeltartó képesség szempontjából katasztrofális.

A táblázat alapján történő élőhely-elemzés a gazdasági vadeltartó szint alsó határát jelenti.

Életszakasz:	fiatal	középkor	öregkor	eltartó képesség
Áll. típus	ha	ha	ha	ha
GY-T, T	6,1	78,2	16,9	95,1
CS	91,6	212,8	28,4	241,2
A	33,2	97,6	28,1	125,7
E kem	11,0	31,0	2,6	33,6
EII	18,5	61,8	6,4	68,2
Fe	17,1	33,8	0,4	-
Összesen:		481,4	82,4	563,8

Regölyi tömb: terület 1172,0 ha, kerítve 249,6 ha, erdőterület 793,6 ha.

A fiatalosoknak 30 éves korig, továbbá a fenyveseknek nincs eltartóképességük. Jóindulattal vehetők ide a középkorú állományok. Valójában 60–70 éves kortól alakul ki a cseresek-tölgyesek alatt cserjeszint. A 249,6 ha bekerített 0–10 éves korosztályon felül tehát mindössze 563,8 ha olyan erdőterület áll rendelkezésre, amely élőhely szempontjából számításba jöhet. *Neckermann* (1972) adatai alapján 100 ha-on 10 dám jelenti a gazdasági eltartóképességet, azaz vadkerítés nélkül, akár természetes úton felújítható erdőket. A regölyi tömbben ez a szám tehát maximum 55 dám!

A *tamási tömböt* hasonló szisztémával értékelve a következő élőhely adatokat kapjuk: teljes terület 6044,9 ha, ebből erdő 5511,2 ha. Bekerítve a 0–10 éves korosztályból 755,8 ha, tehát szabadon álló erdő 4756,0 ha. A fenyvesek, fiatalosok és 30–40 éves középkorú erdők kiemelése után marad 3811,0 ha!

Ezt az életeret növelheti a jelenleg bekerített 0–10 éves korosztály egy része, továbbá növeli az 533,7 ha nyiladék, tisztás, rét, legelő, amely a zárttéri dám tartás esetében valóban javító tényező (100 ha-on 10 db-ról 12–14-re emelhető az állományi létszám).

Az elmondottakat figyelembe véve 5100 ha aktív élőhellyel számolhatunk jelenleg, amely 550 dám eltartását biztosítja. Az állományapasztásból következő élőhely-javulás a tervezési időszak végére és tartamosan 750–800 dám fenntartását biztosíthatja.

A döntés és javaslat

A már jelzett tervezési elveknek megfelelően a kötelezően elvégzendő véghasználat 1176,6 ha 10 év alatt, amely a lejárt időszak 862,7 ha-os teljesítéséhez képest 36,3%-os emelkedés! Erre a szintre fokozatosan kell eljutni, párhuzamosan a dám állomány létszámapasztásával.

Javasolni az alábbiakat kívánjuk:

1. A regölyi tömbben nem indokolt sem a dám, sem a szarvas tartása. A kerítés állagát tekintve, vaddisznó tartható fenn, szabályozott létszámban.

2. A tamási tömbben 5 év alatt le kell csökkenteni a dámállományt a gazdasági vadeltartóképességet jelentő szintre.

Az állomány gén-adottságában megvan a világrekordok lehetősége. Az 550–800 állományi létszám, megítélésünk szerint egyedszámában elegendő a szint tartására, de emelésére is, mivel az utóbbi az élőhely minőségének a függvénye.

3. A szarvast továbbra is váltóvadként kell kezelni, de feltűnő egyedeit éppen a dám érdekében lehetőleg terütekre kell hozni.

Azzal személy szerint tisztában vagyok, hogy a fentiek betartása teljes egészében lezár egy korszakot, amelyet az elmúlt évben is 20 milliós eredményű vadászati ágazat félmjelzett. Meggyőződésem viszont, hogy Gyulajban a termőhelynek megfelelő, szakmailag kifogástalanul kezelt, természetszerű erdők jelentik első sorban a világhírnév zálogát!

KORÁNAK KIJÁRÓ TISZTELETTEL...

Az elmúlt tíz évben korának kijáró tisztelettel türtem és válaszoltam Reményfy László cikkeimre megjelent hozzászólásaira. Miután a most megjelent negyedik is (Erdészeti Lapok, 1992. május, 153. o.) ugyanolyan személyeskedő, mint az eddigiek, nincs szándékomban válaszolni, de kérem a kollégákat, hogy a vadkár kérdéssről írt „Kár, kár, kár...” (Magyar Vadászlap 1992. január) cikkemmel és a „Cso-daszarvas avagy a magyar őz és szarvas világhírnevének titka” könyvem vonatkozó fejezetével kapcsolatos saját tapasztalatukat, megfigyelési eredményeiket, véleményüket írják meg az Erdészeti Lapok és a Magyar Vadászlap szerkesztőségébe. Bízom benne, hogy így megtaláljuk azt a mindenki számára elfogadható megoldást, amely lehetővé teszi a szakszerű erdőművelést és megszünteti az egyes helyeken egész évben tartó hasas és borjas tehének öldöklésével is járó gátlástalan szarvasirtást!

Bán István

A FIDESZ

AZ ERDÉSZ-VADÁSZ ELLENTÉT TISZTÁZÁSÁÉRT

A FIDESZ zöld frakciója a vadkár kérdésében május 29-én rögzítette álláspontját — részünkről általában elfogadható módon. Mivel ez ügyben ellentétet látott az erdészek és vadászok között, megbeszélésre, az ellentétes álláspontok tisztázására hívta össze mindkét vonal képviselőit. A vadászokat többek között a gödöllői vadbiológiai állomás, a vadászati védegyelet és a NIMRÓD vadászújság részéről megjelentek képviselték, az erdészeket az FM erdészeti és faipari főosztálya, az OEE elnöksége és a soproni egyetem küldöttei számos kíséreléssel.

Gera Pál, a FIDESZ természetvédelmi referense rövid bevezetőjében a fórum egyetlen témájáról a vadkár jelölte meg, és elsőnek is annak fogalmi meghatározását kérte. Az egyszerűnek látszó kérdés csak széles körű megfontolás után kapott választ:

A vad ott árosít, ahol kerítés mögé kényszeríti az erdőfelújítást.

Kevésbé határozott válasz volt adható a károk mértékére vonatkozóan. Bár háromféle számbavétel is történik, egyik sem alkalmas arra, hogy adataiból elfogadható következtetések legyenek levonhatók. Megbízható következtetések így csak a vad élőhelyének állapotából nyerhetők. Ez pedig kétségtelenül utal a vadnak nemcsak helyenkénti, tájakénti, de országos túlszaporodottságára. Vonatkozik ez főleg a szarvasra és a vaddisznóra. A tény nemcsak a fagazdálkodók (elnevezése a vadászoktól) állítják, elismerik ezt a vadászok is. Nem

így a jelenség okozóját. A vadászok a fő hibát a vad életerének az erdészek munkája által történt elszegényedésében látják, az erdészek a vadászok telhetetlenségében.

Itt a vita kiszélesedett. Nyilvánvalóvá vált, hogy a vadkárkérdést nem lehet a környezetéből kiragadva szemlélni, de még a két üzemágot sem szabad egymástól elválasztva, külön-külön vizsgálni. Ennek kell érvényesülnie a két üzemág ügyeinek rendezésében is, erre pedig a soha vissza nem térőnek elismert, küszöbönálló törvényalkotás kínál kiváló alkalmat. *Együtt kell megalkotni az erdőt, a vadászati és a természetvédelmi törvényt.*

Általános volt a felismerés, hogy bajaink e téren az erdőgazdálkodás-vadgazdálkodás 1945 utáni szétválasztásával kezdődött és ennek újraegyeztetésével szüntethető meg. Helyesnek mutatkozik az OEE-ben kialakult elgondolás, amely a vadászati jogot a földtulajdonhoz kapcsolja, a vadászatot pedig a piac törvényei alá helyezi, mint a tulajdonos által meghatározott földhasználati módot. Erdő tekintetében a tulajdonost természetesen a hozzá fűződő társadalmi igény a föld hasznosításában tovább korlátozza. Megérthető ugyanakkor, hogy a vadászokat a pusztá vadászat nem mindig elégítheti ki, de nem lehet akadálya annak, hogy apróvadász területeken a vadászat jogával együtt maga a vadgazdálkodás is értékesíthető legyen a tulajdonos részéről.

Nyitott kérdés maradt még a túlszaporodottság megszüntetésének menetrendje. Az erdészek a kerítéseket majd csak az apasztás után látják lebonthatónak, a vadászok előbb az átalakított élőhelyet szeretnék látni, és majd ehhez igazítanák a fenntartható vadállományt. További gondot látnak az elkerülhetetlen, válogatás nélküli kilövésben. Van még tehát további megbeszélni való, de csak egymást megértve, józanul. *Erdész-va-*

dász ellentét tehát nincsen, ilyen csak a lelkiismeretes és lelkiismeretlen ember között állhat fenn...

Őszinte örömmel tölt el bennünket, és jó reményekre jogosít, hogy egy politikai párt ilyen mélységben igényli szakmai kérdésben a tájékozottságot és teremt alapot állásfoglalásához.

Köszönet érte.

Jerôme René

A FIDESZ ZÖLD FRAKCIÓ ÁLLÁSPONTJA A VADKÁR KÉRDÉSÉBEN

A vadkár ügye, különösen az erdei károk kérdése, az utóbbi évek szakmai összejövetelein kiéleződött, és az immár több mint egy évtizede folyó vadászati jogalkotás egyik központi problémájává vált.

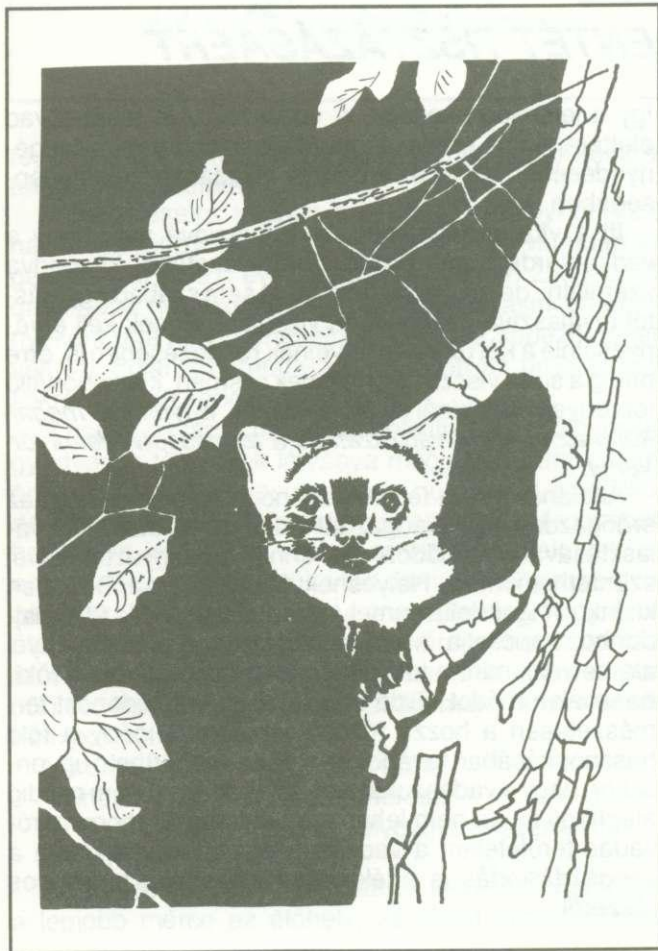
Tagadhatatlan, hogy az elmúlt évtizedekben erdeink nagyvadállományának létszáma megnőtt, a fiatalosokban súlyos a károsítás. A tölgyesek, bükkösök természetes felújítását akadályozza a lehullott makk tetemes részének elfogyasztásával. Meg kell azonban jegyezni,

hogy az erdészek által jelentett vadkárok mértéke nem egy esetben túlzott. Ugyanakkor még napjainkig nem készült az erdészeti vadkár valós nagyságáról olyan hiteles felmérés, amelyet szakmai körökben általánosan elfogadtak volna, és azt sem lehet megállapítani, hogy mennyi a tényleges mezőgazdasági vadkár, mert eddig ezt sem mérték reálisan. Tényként kell elfogadni, hogy nagyvadállományunk létszámát csökkenteni kell, hiszen ahhoz, hogy eleve erdőgazdálkodást lehessen folytatni, annak ez az egyik nagyon fontos feltétele.

A vadkárok megítélésénél figyelembe kell venni az adott terület erdőgazdálkodási, vadgazdálkodási munkáit, erdőterületeink vadeltartó képességét.

A vadgazdálkodás alapja a hosszú lejáratú 10 éves vadgazdálkodási üzemterv, amely a vadászterületen fenntartható vadállomány létszámát, a vadállomány fenntartásához kapcsolódó alapvető követelményeket tartalmazza. A vadgazdálkodást össze kell hangolni az adott természeti feltételekkel, s ezért el kell végezni a vadászterületek élőhely szerinti minősítését; meg kell tervezni a területek természetes vadeltartó képessége alapján a fenntartható vadállományt vadfajonként; meg kell állapítani a területen élő vadállomány nagyságát és összetételét vadfajonként; hosszú távú vadállománytervezési tervet kell kidolgozni.

Törölni kell az ún. „mesterségesen fenntartható vadállomány” fogalmát, amely meghatározást semmi sem indokolja. A vadgazdálkodással és vadászattal kapcsolatos károk felelősségéről, a kártérítés módjáról és mértékéről jelenleg a Ptk. megfelelő rendelkezései az érvényesek. Rendkívül fontos lenne ennek megreformálása, hiszen nevezett Ptk. rendelet az erdőgazdaságokban okozott vadkárokról nem rendelkezik. A vadászati jognak az ingatlanulajdonoshoz való kapcsolása a vadkárok megtérítésének problémáját nagymértékben egyszerűsítene, illetve az esetek jelentős részében tárgytalanná tenné.

GERA PÁL

Javaslat a vadászható állatfajok listájának a megváltoztatásához

Frakciónk évek óta rendszeresen rendez fórumokat, ahol a vadgazdálkodás-vadászat legfontosabbnak vélt problémáiról igyekszik a szakemberek véleményét megismerni. Eddig beszéltünk már a vadászati jog hovatartozásáról, a vad tulajdonlasi kérdésről, az erdészet, a mezőgazdaság és a vadászat kapcsolatáról, a vadkárokról. Egy dologról azonban még sose beszéltünk, mégpedig a vadászható állatfajokról: mely fajok legyenek vadászhatóak nyilvánítva, milyen vadászati igényeket állapítsanak meg egyes fajok esetében stb.

Frakciónk álláspontja az, hogy a jövőben a KTM OTVH kell, hogy rendelkezzen a vadászható állatfajokat és vadászati idényeket megállapító jogosítvánnyal. A legalapvetőbb követelmény az kell legyen, hogy az érvényes és Magyarország által is aláírt nemzetközi természetvédelmi egyezményeket kötelező érvénnyel vegyék figyelembe. A vadászattal kapcsolatos részletes szabályok megállapítása a jövőben is az FM hatáskörébe tartozzék.

Készülő vadgazdálkodási-vadászati koncepciókban szeretnénk kitérni a vadászhatóak nyilvánított állatfajok és vadászati idényeik kérdésére is. Elképzeléseinket ez ideig ebben a témában nem fejtettük ki, röviden ismertetni szeretném azokat. Tisztában vagyok azzal, hogy „olajat öntök a tűzre”, hiszen a leírt vadászati berkekben ma még „eretnek” gondolatoknak számítanak.

Vadászat és természetvédelem, ez így együtt talán furcsának tetszik, bár manapság a vadászok előszere-ttel hangoztatják e két dolog kapcsolatának fontosságát. Részben igazuk van, hiszen sem szakszerű vadállomány (amelynek csak egyik része a vadászat), sem természetvédelem, sem erdőgazdálkodás szabályozás nélkül nem létezhet. Éppen ezért a jövőben alapjaiban a természetvédelmi érdekeknek kell prioritást kapniuk a vadgazdálkodás során. Így természetesen át kell gondolni és csökkenteni kell vadászhatóak nyilvánított állatfajaink létszámát is.

Mely állatfajokról van szó?

Az erdei szalonka hazánkban ma vadászható. Európa déli országait kivéve — ahol szinte minden madarat elpusztítanak — kontinensünk majd minden országában védik. Nálunk, vadászati tradíciókra hivatkozva, engedélyezik lövését, igaz próbálják rendeletileg szabályozni az elejtett madarak számát. *Ha vadásztársadalmunk valóban úgy érzi, hogy a jövőben a természetvédelem aktív részese kíván lenni, úgy szakítva a tradíciókkal, támogatnia kellene — a különböző nemzetközi természetvédelmi konvenciók által is védett állatfaj — védetté nyilvánítását és lekerülését a vadászható állatfajok listájából.* Az nem lehet komoly indok, hogy azért lehessen lőni ezt a madarat, mert máshol tízezerszáma ölik őket, idehaza pedig 2000–2500 példány a vadászok éves zsákmánya, tehát „nem jelentős”.

A madarak közül vadászható a szürke fogoly is, amelynek állománya jelentősen csökkent az elmúlt évtizedek folyamán. Igaz ennek elsődlegesen nem a vadászat az oka, mégis meggondolandó, hogy a jövőben lőni lehessen e madarat. Létszáma annak ellenére is csökken, hogy több vadásztársaság foglalkozik a fogoly tenyésztésével és kibocsátásával, ugyanakkor megjegyzendő, hogy a kibocsátott madarak zöme elkallódik. Mezőgazdaságunk szerkezetének átalakulásával talán kedvezőbb jövő köszönt a szürke fogolyra is, hiszen a kisparcellás művelés, a kevesebb növényvédőszerhasználat a fogolynak ismét megfelelő élőhelyeket teremthet. Véleményünk szerint a foglyot védetté kell nyilvánítani, és vadászatát meg kell tiltani.

Meggondolandó a mesterségesen felnevelt fácán, vadkacsa „vadászata” is. Az ezerszámsra volierekben nevelt fácán vagy réce szabad területekre való kibocsátása nagy veszélyeket rejt magában. A természetvédelem mindig is „ellenérzéssel” fogadta ezeket a kibocsátásokat, mert az ilyen túldúsítás kis területek ökológiai katasztrófájához vezethet. A zárt térben nevelt vad fajára veszélyessé válik, a fogságban szerzett előnytelen tulajdonságok örökítésével a vadpopulációk magatartását, génállományát teszi tönkre. Az ökoszisztémák drága árat fizetnek ezekért a kibocsátásokért, amiből viszont egy-egy vadásztársaság vagy vadke-reskedelmi iroda jelentős anyagi hasznot húz.

A balkáni gerle is éles viták tárgyát képezte az elmúlt években. Úgy ítéljük meg, hogy semmilyen érv nem szól vadászhatóvá nyilvánítása mellett, hacsak nem a külföldi bérvadászok által fizetett összegek nagysága. Megengedhetetlennek tartjuk, hogy állatfajokat pusztán olyan szempontok alapján ítéljük meg, hogy vadászattukból mennyi hasznot húzhat néhány vadásztársaság. Ezzel a szemlélettel szakítani kell.

Vízimadaraink közül jelenleg nyolcra állapítottak meg vadászati idényt. Az elmúlt évek tapasztalatai azt látszanak alátámasztani, hogy a nagy lilik és a füttyülő réce létszáma jelentősen megcsappant. Véleményünk, hogy nevezett fajokat természetvédelmi oltalom alá kell helyezni, vadászatukat meg kell tiltani.

Az elmúlt években ismét megjelent hazánk területén a farkas, a medve, a hiúz. Ezeket az állatfajokat valamennyi nemzetközi természetvédelmi egyezmény védi, amelyeket Magyarország is aláírt. Ennek ellenére a farkas és a medve — az 1990 augusztusában kiadott FM miniszteri rendelet értelmében — hatósági engedéllyel az egész országban vadászható. Az ún. jövevény vad-fajokat (hód, hiúz, jávorszarvas, zerge) az 1988-ban kiadott KVM 7/1988. (X. 1.) rendelet védetté nyilvánította, a farkast, a medvét és az aranysakált nem.

Azóta bebizonyosodott, hogy állandó vaddá vált az országban a farkas, a medve pedig mint váltóvad észlelhető. Minden évben — hatósági engedély ide vagy oda — jónéhány farkast lőnek agyon nimródjaink. Tehetik,